

Aan STASDEF
Van PDGB
Afgestemd met CDS, HDfC, DJZ, DCo
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum

29 augustus 2024

Onze referentie

BS2024027534

Opgesteld door

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]@mindef.nl

Aantal bijlagen

2

Nota

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Van der Werf en Bamenga (beiden D66) en op de schriftelijke vragen van het lid Gabriels (GroenLinks-PvdA)

Aanleiding

Op 20 juni 2024 hebben de leden Van der Werf en Bamenga (beiden D66) schriftelijke vragen gesteld aan de ministers van Defensie en van Infrastructuur en Waterstaat over de verontreiniging met PFAS op Vliegbasis Gilze-Rijen en elf andere defensierterreinen. Op 20 juni 2024 heeft het lid Gabriels (GroenLinks-PvdA) schriftelijke vragen gesteld aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de staatssecretaris van Defensie over het bericht 'Vliegbasis Gilze Rijen en 11 andere Defensierterreinen ernstig verontreinigd met giftig PFAS'. Deze vragen zijn gesteld naar aanleiding van een bericht in de media¹ en berichtgeving op onze eigen website.² Het ministerie van Defensie coördineert de beantwoording van deze Kamervragen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met bijgevoegde antwoorden op de vragen (bijlagen 1 en 2).

Kernpunten

- Eind mei 2024 heeft het Wetterskip Fryslân de resultaten van het PFAS-onderzoek bekend gemaakt, waaruit blijkt dat de voormalige brandweeroefenplaats de bron is voor de overschrijdingsconcentraties die zijn gemeten in de Jelsumer Feart. De PFAS-verontreiniging in de Jelsumer Feart in Friesland is veroorzaakt door het gebruik van PFOS (onderdeel van PFAS) in blusschuim dat tot 2006 is gebruikt op de voormalige brandweeroefenplaats op de vliegbasis Leeuwarden. Door uw voorganger en de voormalig minister van IenW zijn hierover Kamervragen beantwoord (Kamerstuk 2024Z09551).
- Ook op de vliegbasis Gilze Rijen is hetzelfde PFOS-houdende blusschuim tot 2006 gebruikt waardoor er sprake is van verontreiniging.
- Het Rijksvastgoedbedrijf heeft op verzoek van Defensie meerdere bodemonderzoeken gedaan op defensielocaties naar mogelijke verontreinigingen met PFAS. De kennis over verspreiding en uitspoeling via het oppervlaktewater van PFAS is beperkt. Ook vanuit de waterschappen staan momenteel een aantal onderzoeken naar de aanwezigheid van PFAS in oppervlaktewater gepland.
- Het bevoegd gezag voor defensieactiviteiten de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), is in 2022 op de hoogte gesteld van de verontreiniging die op dat moment bekend was. Daarmee voldoet Defensie aan de wettelijke verplichting om de op dit moment onderzochte en bekende verontreiniging te melden (zorgplicht uit Wet bodembescherming). Defensie heeft de gemeente Gilze en Rijen in 2024 geïnformeerd. De omgevingsdienst Midden- en West-Brabant is in 2020 al geïnformeerd vanwege een lopende beschikkingsaanvraag voor een VOCI-verontreiniging (vluchtige stoffen). Defensie heeft in overleg met ILT afgesproken risicogestuurd te handelen en te saneren. De eerste deelsaneringen zijn – niet op basis van

¹ <https://pointer.kro-ncrv.nl/vliegbasis-gilze-rijen-en-11-andere-defensierterreinen-ernstig-verontreinigd-met-giftig-pfas>

² <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2024/05/29/vliegbasis-leeuwarden-bron-van-verontreiniging-friesevaart>

risico's maar op basis van geplande activiteiten - inmiddels uitgevoerd, te weten in Leeuwarden en Bathmen. In Leeuwarden wordt momenteel een tweede deelsanering voorbereid. Deze deelsanering vindt plaats op basis van het risico van uitspoeling in het oppervlaktewater.

- De PFAS-verontreiniging op de volgende locaties zijn eind 2022 gemeld bij de ILT: Artillerie Schietkamp 't Harde, Logistiek Complex Bathmen, Vliegbasis Leeuwarden, Infanterie Schietkamp Harskamp, Militair Luchthaventerrein Deelen, Complex Groot Heidekamp, Maritiem Vliegbasis De Kooy, Vliegbasis Volkel, Vliegbasis Gilze-Rijen, Vliegbasis Eindhoven, Luitenant-generaal Bestkazerne en Vliegbasis Woensdrecht.
- Het risicogestuurd handelen en saneren maakt onderdeel uit van de programmatische PFAS-aanpak van Defensie, waarin de PFAS-problematiek integraal wordt bekeken: milieu, materieel, veiligheid en gezondheid van personeel. Tevens heeft Defensie het initiatief genomen voor het opzetten en financieren van een kennisprogramma PFAS gekoppeld aan sanering van de voormalige vliegbasis Soesterberg³.

Toelichting

Financiële overwegingen

Zowel in de Omgevingswet als in de voormalige Wet Bodembescherming is opgenomen dat in beginsel de vervuiler betaalt. Dit heeft gevolgen voor onze begroting en op ons handelen bij onder meer (voormalige en toekomstige) afstoting van vastgoed. HDFC heeft in de Beleidsnota 2024-2028 onvoorziene PFAS-saneringskosten nadrukkelijk als risico benoemd. De kosten van PFAS-saneringen zijn nog niet bekend, maar bij het nader uitwerken van saneringsplannen zullen de kosten inpasbaar worden gemaakt op de begroting.

Juridische overwegingen

DJZ wordt betrokken bij eventuele verdere (juridische) ontwikkelingen in dit dossier.

Communicatie

DCo verzorgt externe communicatie (informatie op de website en woordvoering) over PFAS met name als het gaat over PFAS door het gebruik van blusschuim (in het verleden). DCo stemt communicatie af met defensieonderdelen. Ook komt er informatie en voorlichting aan de medewerkers en werkt DCo aan een brede communicatiestrategie over PFAS.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens van de steller en de ondertekenaar worden gelakt vanwege bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

³ Nota BS2023002130.